

DOMAĆIM RADNICIMA NIJE OMOGUĆENO DA SE BORE ZA BOLJE USLOVE RADA I VEĆE ZARADE

PROBLEM JE ŠTO SE KOMPANIJE KOJE DOĐU DA POSLUJU U SRBIJI NE DRŽE ZAKONA KOJI VAŽE U NAŠOJ ZEMLJI. RAZLOG TOME LEŽI POMALO I U POPUSTLJIVOSTI NAŠE VLADE, JER JE ČINJENICA DA JE U JEDNOM PERIODU BILO NEOPHODNO POBOLJŠATI ZAPOSLENOST, A TO JE IŠLO NAUŠTRB PRAVA RADNIKA. LJUDI SU DOBIJALI POSAO, ALI SU GUBILI PRAVA. SADA JE TRENUTAK DA SE TA NEPRAVDA ISPRAVI

Krajem juna ove godine Savez samostalnih sindikata Srbije (SSSS) izabrao je Zorana Mihajlovića za novog predsednika, čiji će mandat trajati narednih pet godina. U tom periodu potrebno je poboljšati položaj radnika u Srbiji, jer su ugrožavanje radničkih prava, male zarade i loši uslovi rada konstantni problemi već godinama unazad.

Pred Mihajlovićem su veliki izazovi i kada je reč o samoj organizaciji na čijem je čelu, pošto Savez samostalnih sindikata Srbije treba postaviti na noge i vratiti poverenje radnika i građana, s obzirom na uticaj koji bi trebalo da ima jedan od dva najveća nezavisna sindikata u Srbiji. O tome, ali i o drugim važnim pitanjima koja se tiču zaposlenih, kao i mladih generacija koje tek dolaze na tržište rada, razgovarali smo sa predsednikom SSSS-a.

Kakvo je trenutno stanje u Savezu samostalnih sindikata Srbije i koji su vaši planovi nakon dolaska na čelo ove organizacije?

- Savezu samostalnih sindikata Srbije trenutno je najpotrebnije da napravi finansijsku konstrukciju jer postoje određeni problemi koje treba rešavati. Takođe, neophodno je konsolidovati organizaciju onako kako je ona koncipirana - po vertikali i horizontalno, ali i teritorijalno, pošto ne funkcioniše svuda onako kako bismo mi to želeli i nailazimo na razne probleme. Moramo da integrišemo svoje redove, da se prestrojimo i da delujemo bolje, a za to će nam biti potrebno oko šest meseci, nakon čega bi trebalo da znamo na čemu smo i da krenemo napred.

Potrebno je da izgradimo poverenje naših članova, da sindikat vratimo na

mesto gde pripada, da on bude respektabilna organizacija, poštovana od strane socijalnih partnera - poslodavaca i državnih organa. Smatram da Socijalno-ekonomski savet mora da funkcioniše na pravim osnovama, a ne da se - kao do sada - manje-više fingira socijalni dijalog. To mora da se podigne na jedan viši nivo. Istovremeno, organizacija sindikata, pokret, mora da bude prepoznatljiv u javnosti i da ima značajniju ulogu.

Radnička prava su konstantno pod lupom javnosti. Da li su u proteklom periodu vidljiva neka poboljšanja na tom polju i šta vi kao sindikat preduzimate da radnici u Srbiji dobiju bolje uslove rada?

- Neznatno se popravila situacija, ali nemamo mnogo razloga za zadovoljstvo jer se i dalje krše radnička prava, pogotovo u kompanijama stranih investitora.

Jedan od vaših zadataka je i da ukazujete poslodavcima na prisutne probleme. Kakve su njihove reakcije i šta se dešava sa Zakonom o radu, s obzirom na to da su neophodne izmene kako bi se poboljšao položaj radnika?

- Da, mi ukazujemo poslodavcima na probleme, ali to ne ide pravim tokom. Naime, imate inspekciju rada koja vrlo često ne uradi svoj posao do kraja, a čak i kada ga uradi Zakon o radu ne predviđa oštre sankcije prema poslodavcima koji ga krše - više je na njihovoj, nego na strani radnika, te implementacijom zakonskih rešenja ne možemo da zaštitimo prava zaposlenih onako kako je to potrebno.

Nekoliko godina unazad najavljuje se promena određenih članova Zakona o radu, međutim, za sada od toga nije bilo ništa. Ja učestvujem trenutno u radnoj

---

MINIMALNA CENA RADA U SRBIJI FORMIRA SE NA OSNOVU MINIMALNE POTROŠAČKE KORPE - MISLIM DA TO NIGDE U SVETU NE POSTOJI! TO ZNAČI DA ONAJ KO ZARAĐUJE MANJE TREBA MANJE DA JEDE, ODNOSNO MANJE DA ŽIVI, ŠTO UKAZUJE NA TO DA ZAKON TREBA MENJATI I U OVOJ OBLASTI

Problem je što se kompanije koje dođu da posluju u Srbiji ne drže zakona koji važe u našoj zemlji. Razlog tome leži pomalo i u popustljivosti naše vlade, jer je činjenica da je u jednom periodu bilo neophodno poboljšati zaposlenost kod nas, a to je išlo nauštrb prava radnika. Ljudi su dobijali posao, ali su gubili prava. Sada je trenutak da se ta nepravda prema radnicima ispravi.

grupi Međunarodne organizacije rada, gde zajedno sa poslodavcima, sindikatima i državom radimo na poboljšanjima i rešenjima radničkih prava, ali nemamo još uvek signal od vlade da će se formirati radna grupa i da se konkretno radi na tom zakonu. Vreme je da se nešto uradi po tom pitanju. Ukoliko čekamo neko bolje vreme nećemo ga dočekati, jer se po pravilu uvek nešto dešava - ili se me-

nja vlada ili su izbori ili imamo krizu kao što je danas, a nezadovoljstvo radnika je sve veće. To za državu uopšte nije povoljno i vlada bi trebalo da radi na tome da radnici budu zadovoljni.

Svaki odlazak u prodavnicu za zaposlenog sa prosečnom platom u Srbiji je priličan stres, a o onima koji primaju minimalnu zaradu da i ne govorimo. Gde je problem potrošačke korpe u Srbiji, a gde takozvanog „minimalca“?

- Minimalna cena rada u Srbiji formira se na osnovu minimalne potrošačke korpe - mislim da to nigde u svetu ne postoji! To znači da onaj ko zarađuje manje treba manje da jede, odnosno

preživi. U tu korpu nisu uključeni neki drugi važni segmenti života poput kulture ili kvalitetnog odmora, kako bi radnik bio motivisan za dalji rad. Takođe, i medijalna zarada ne pokriva potrošačku korpu, što znači da 50 odsto ljudi živi u zoni granice siromaštva. Imati ljude koji rade, a istovremeno su i siromašni, potpuni je apsurd.

Kako gledate na najnoviju odluku države da od 1. septembra ograniči trgovinske marže na određene proizvode? Šta to znači za potrošače na duži rok i da li ova mera može ublažiti inflaciju?

- Čini mi se da su trgovinski lanci iskoristili najavu da će se marže smanjivati,

SAVEZU SAMOSTALNIH SINDIKATA SRBIJE TRENUTNO JE NAJPOTREBNIJE DA NAPRAVI FINANSIJSKU KONSTRUKCIJU JER POSTOJE ODREĐENI PROBLEMI KOJE TREBA REŠAVATI. TAKOĐE, NEOPHODNO JE KONSOLIDOVATI ORGANIZACIJU ONAKO KAKO JE ONA KONCIPIRANA - PO VERTIKALI I HORIZONTALNO, ALI I TERITORIJALNO, POŠTO NE FUNKCIONIŠE SVUDA ONAKO KAKO BISMO MI TO ŽELELI I NAILAZIMO NA RAZNE PROBLEME

manje da živi, što ukazuje na to da zakon treba menjati i u ovoj oblasti. Za tročlanu porodicu potrošačka korpa trenutno je blizu nivoa prosečne plate i ona ne može da zadovolji samo osnovne životne potrebe. Radnik sa tom platom se odriče mnogo toga da bi mogao da

pa su cene već otišle naviše pre nego što je usvojena uredba. To znači da trenutno imamo slične cene kao i ranije, odnosno da nije ostvaren njihov veći pad. Na kratke staze je ovo, možda, pozitivno rešenje, ali na duže je neodrživo. Imali smo veliku sušu i cena poljoprivrednih

DOMAĆE TRŽIŠTE RADA MORA DA PROFUNKCIONIŠE

Kako tumačite sve veći broj stranih radnika u Srbiji? Šta nam to govori o tržištu rada, ali i o odnosu države prema domaćim radnicima?

- Odnedavno se dešava to da nam dolazi jeftina radna snaga iz drugih zemalja i ona obara cenu rada - ili se zbog tih radnika održava na niskom nivou. U Stellantisu u Kragujevcu će cela treća smena biti sastavljena od radnika iz Indije i Nepala, a prema mom mišljenju to nije primereno i država bi trebalo da reaguje.

Domaćim radnicima nije omogućeno da se bore za bolje uslove rada i veće zarade. Potrebno je da se razgovara najpre o povećanju zarada, zbog toga i postoji socijalni dijalog i kolektivni ugovori. U razvijenim zemljama sve to funkcionise. Ovde nema pregovora, nego je - ili prihvati ili ostavi! Ako ne želiš dovesti radnika iz druge zemlje, po tom principu funkcionise sistem. To je nedopustivo i država to ne sme da dozvoli, jer zato naša radna snaga odlazi u inostranstvo, a mi ćemo zapošljavati onu iz Indije. Dolazimo do toga da možemo imati strane investitore koji zapošljavaju strane radnike - tu nema logike. Nemamo ništa protiv uvozne radne snage, ali domaće tržište rada mora da profunkcionise i da se uvažava reč naših radnika - ističe Zoran Mihajlović.

proizvoda je porasla, a ako nemate realnu cenu doći će do nestanka proizvoda iz prodavnica, što može da dovede i do praznih rafova. Sve je moguće, samo da nakon isteka ovih mera ne bude gori efekat po potrošače.

Svakako, dobro je da se pokuša nekom merom smanjiti inflacija jer svaki put kada najavimo povećanje minimalne zarade ili zarade uopšte inflacija pojede efekat povećanja dok krene implementacija, odnosno izgubi se planirani iznos predviđen za povećanje minimalne zarade. Pritom, struja poskupljuje od oktobra za oko sedam odsto, inflacija planira-

na u okvirima od dva do 2,5 odsto sada je već oko pet procenata, potrošačka korpa - prema informacijama koje imam - poskupela je sedam do osam odsto, tako da mi već imamo inflaciju koja je pojela oktobarsko povećanje minimalne zarade. Sve se čini da ne znamo šta će biti sledeće godine, ali ako se nastavi ovakav inflatorni tok, neće biti dobro.

Kada pogledamo globalno, privrede su i dalje u nekoj vrsti stagnacije, ne funkcionišu svi sektori kako treba. Kako međunarodni politički kontekst utiče na Srbiju, posebno na strane

kompanije kod nas? Da li nas dodatno usporava ili ima drugačiji efekat? Šta i gde je šansa za Srbiju?

- Država je u jednom periodu dovela strane investitore koji nisu bili kvalitetni i u smislu plaćanja radnika, jer su oni u Srbiju i došli zbog jeftine radne snage. Dobar primer je automobilska industrija koja je u velikoj кризи i auto-kompanije gube tržišta. Ove kompanije, uglavnom komponentaši za auto-industriju za evropske firme, iziskuju veliki broj radnika, a pritom imaju nisku profitabilnost. Potreba za njihovim proizvodima se dodatno sma-

njila i one na osnovu lošijih rezultata smanjuju zarade, ali i broj radnika. U međuvremenu se tržište rada kod nas promenilo i poremetilo zbog toga što je jedan veliki broj mladih kvalifikovanih ljudi otišao u inostranstvo zbog bolje zarade. Nastao je problem privrednika i poslodavaca, jer ne mogu da pronađu kvalifikovanu radnu snagu.

Istraživanja pokazuju da i dalje značajan broj mladih planira da ode iz Srbije kada završi školovanje. Kakva je budućnost naših radnika ako se taj trend nastavi?

- U Srbiji postoji grupa ljudi koja je u godinama kada će se teško odlučiti da ode u inostranstvo, jer su u toj dobi kada već nisu ni sposobni za taj poduhvat, a verovatno bi otišli da mogu. S druge strane dolaze mlade i nove generacije koje već pri upisu na fakultet razmišljaju u koju bi drugu zemlju otišli. To nije dobra politika. Nama će u budućnosti ostati prazne hale u kojima neće biti radnika, nemamo nijedan domaći brend proizveden u Srbiji od početka do kraja, nemamo svoj gotov proizvod da možemo da kažemo - njega su stvorili naši tehnolozi, inženjeri, arhitekta. Nemamo brend koji bismo mogli da izvozimo i da Srbija po njemu bude poznata, a mladi sve to vide. Sve što je u tom smislu postojalo, međutim, početkom 2000. godine i nekoliko godina kasnije je ugašeno.

Podržali ste proteste studenata u blokadi. Kakva je situacija po pitanju mladih u vašem sindikatu, kakvi su planovi?

- Mi se svi borimo za pravnu državu - oni koji krše zakon moraju za to da odgovaraju, odgovornost u ovom društvu mora da postoji, i tu nije bilo dileme kada govorimo o podršci studentskim protestima. Ne znam ko ne bi podržao ono za šta se ti mladi ljudi bore. Ja pokušavam da dovedem mlade u naš Sindikat, u našu organizaciju. Proširio sam Veće sa nešto više od 90 ljudi na 120 članova, od čega su dvadesetak njih novi mladi ljudi ispod 35 godina. Istovremeno radimo i na tome da bude više žena, da malo prostruji mladost kroz organizaciju, jer nas dosta koči starost. Moramo da se podmlađujemo i da energičnije radimo nego što smo to činili do sada.

 MILJAN PAUNOVIĆ